

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Minister for Finance and Trefnydd

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref MA-RE-0709-20

Llŷr Gruffydd, AS
Cadeirydd, Y Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru
Caerdydd
CF99 1NA

05 Mawrth 2021

Annwyl Llŷr,

Mae'n bleser gennyf amgáu yn Atodiad A ymateb y Llywodraeth i'r argymhellion yn adroddiad y Pwyllgor Cyllid ar ei waith craffu ar Gyllideb Ddrafft 2021-22 (Chwefror 2021).

Ac ystyried yr amgylchiadau nas gwelwyd mo'u tebyg o'r blaen, hoffwn gofnodi fy niolch i'r Pwyllgor Cyllid a'r Pwyllgorau eraill am eu cydweithrediad wrth graffu mewn cyfnod byr.

Yn gywir,

Rebecca Evans AS/MS
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Minister for Finance and Trefnydd

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Ymateb i Argymhellion y Pwyllgor Cyllid ar Gyllideb Ddrafft 2021-22

Argymhelliad 1 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn amlinellu goblygiadau Cyllideb y Deyrnas Unedig, a'i hymateb iddi, cyn gynted â phosibl, er mwyn galluogi'r Pwyllgor i fyfrio ar newidiadau posibl i Gyllideb Llywodraeth Cymru 2021-22.

Ymateb: Derbyn

Yn unol â'r drefn sydd wedi hen ennill ei phlwyf, bydd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd yn darparu Datganiad Ysgrifenedig ar ddiwrnod Cyllideb y DU yn nodi goblygiadau uniongyrchol Cyllideb y DU i Gymru, gan gynnwys unrhyw newid yn y cyllid sydd ar gael i Gymru ac unrhyw fesurau treth a fydd â goblygiadau i Gymru. Byddwn yn ysgrifennu at y Pwyllgor Cyllid gyda manylion llawn y symiau canlyniadol sy'n codi o ganlyniad i Gyllideb y DU. Bydd y ddadl ar y Gyllideb derfynol ar 9 Mawrth yn gyfle cynnar i'r Senedd fyfrio ar newidiadau i setliad cyffredinol Llywodraeth Cymru.

Argymhelliad 2 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn parhau i geisio ymrwymadau gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig y bydd digwyddiadau cyllidol y Deyrnas Unedig fel arfer yn cael eu cynnal erbyn dyddiad penodol i sicrhau bod gan weinyddiaethau datganoledig ddigon o amser i bennu cyllideb a gwneud gwaith craffu ystyrlon.

Ymateb: Derbyn

Fel roeddem yn ei gydnabod wrth ymateb i'r gwaith craffu ar ein cynlluniau cyllideb ar gyfer 2020-21; er bod amseru digwyddiadau ariannol y DU yn fater i Lywodraeth y DU, byddwn yn parhau i dynnu sylw Llywodraeth y DU at bwysigrwydd rhoi mwy o sicrwydd ac eglurder i'r Gweinyddiaethau Datganoledig ynghylch amseriad digwyddiadau ariannol y DU, gan fod hyn yn effeithio ar ein gweithdrefnau cyllidebol ni.

Rydym hefyd wedi croesawu cefnogaeth Pwyllgorau Cyllid y Gweinyddiaethau Datganoledig ar y mater hwn. Yn eich llythyr ar y cyd at y Prif Ysgrifennydd roeddech wedi atgyfnerthu'r ddibyniaeth ar amseriad Cyllideb y DU a'r effaith ar y lefel briodol o graffu seneddol.

Argymhelliad 3 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn parhau i geisio ymrwymadau gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig i setliadau cyllido amlflwyddyn mewn pryd ar gyfer proses gyllideb y flwyddyn nesaf.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn falch bod y Pwyllgor yn cydnabod bod diffyg ffigurau cyllido i'r dyfodol gan Lywodraeth y DU wedi golygu na fu modd i Lywodraeth Cymru roi setliadau cyllido dros nifer o flynyddoedd.

Yn hyn o beth, mae Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi cynlluniau adnoddau a chyfalaf tymor hirach ar gyfer rhai rhaglenni, gan gynnwys ar gyfer y GIG ac addysg. Fodd bynnag, dim ond ar gyfer Lloegr mae'r rhain ac nid ydynt yn rhoi canllaw dibynadwy ar gyfer cyllid yng Nghymru yn y dyfodol. Nid yw'r cynlluniau hyn yn rhoi sylw i symudiadau mewn rhaglenni eraill a gallai hynny gael effaith fawr ar ein terfynau gwariant cyffredinol. Mae hyn yn effeithio ar allu Llywodraeth Cymru i ddarparu sicrwydd tymor hirach ar gyfer y llu o wasanaethau a sefydliadau rydym yn eu hariannu, yn enwedig o ystyried y cyd-destun ariannol rydym yn ei wynebu.

Mae Llywodraeth Cymru yn dal eisiau gallu darparu cyllidebau tymor hirach i'n partneriaid ac i'n rhanddeiliaid. Bydd Gweinidogion Cymru yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y DU i gyhoeddi setliadau ar gyfer nifer o flynyddoedd er mwyn rhoi'r un sicrwydd i'r Gweinyddiaethau Datganoledig ag a roddir i Adrannau'r DU.

Argymhelliad 4 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried sut gall ddarparu gwybodaeth gyfredol am ei hymrwymiaidau gwariant mewn perthynas â'r pandemig, yn ogystal â darparu tryloywder ynghylch y cyllid sydd ar gael iddi a'r cyllid canlyniadol mae'n ei dderbyn, er mwyn llywio'r gwaith craffu yn y flwyddyn ariannol a ddaw

Ymateb: Derbyn

Fel roedd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd wedi'i amlinellu yn ystod y broses graffu; er gwaethaf yr amgylchiadau eithriadol yn ystod y flwyddyn ariannol hon oherwydd y pandemig, rydym wedi ceisio darparu gwybodaeth ddiweddar a deunyddiau atodol yn unol â'n hymrwymiad i fod yn dryloyw. Mae hyn wedi golygu bod modd craffu ar oblygiadau ariannol y pandemig mewn ffordd ystyrllon. I gydnabod y sefyllfa a oedd yn symud yn gyflym ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, roeddem wedi cyhoeddi Cyllideb Atodol gynnar, ac yna un arall ym mis Hydref ac ym mis Chwefror.

Ni yw'r unig lywodraeth yn y DU sydd wedi cyhoeddi tri diweddariad i'n cyllideb yn ystod y flwyddyn ac sydd wedi bod yn dryloyw o ran ein penderfyniadau cyllido yn y ffordd hon. Mae'r Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd hefyd wedi dweud y dylai gweinyddiaethau'r dyfodol ystyried adeiladu ar y lefel hon o dryloywder a'r camau ychwanegol a roddwyd ar waith eleni.

Argymhelliad 5 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn llunio cynllun ar fyrder ar gyfer cyflymu cyllid, os na fydd cytundeb ar gynyddu cyfyngiadau ar ddwyn cyllid ymlaen yng nghronfa wrth gefn Cymru, er mwyn atal colli unrhyw arian i Gymru.

Ymateb: Derbyn

Mae manylion llawn cynlluniau gwariant terfynol Llywodraeth Cymru ar gyfer 2020-21 wedi'u nodi yn y drydedd gyllideb atodol a gyhoeddwyd ar 16 Chwefror. Mae'n ffurfioli dros £1.1bn o benderfyniadau gwario sy'n ymwneud â COVID-19 a wnaed ers cyhoeddi'r ail gyllideb atodol ym mis Hydref 2020.

Fel rhan o Amcangyfrifon Atodol Llywodraeth y DU ar gyfer 2020-21, mae Cymru wedi cael £660m yn ychwanegol at y warant cyllid £5.2bn, sy'n adlewyrchu ei chyfran o gyllid Barnett a gyhoeddwyd yn Lloegr. Mae Llywodraeth Cymru yn cario'r cyllid hwn ymlaen yn 2021-22, ar ben Cronfa Wrth Gefn Cymru. Mae'r cyllid ychwanegol hwn wedi cael ei gynnwys yng Nghyllideb derfynol 2021-22.

Argymhelliad 6 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y Deyrnas Unedig am gyllid teg mewn perthynas â phenderfyniadau diweddar sy'n achosi ansicrwydd neu'n effeithio ar gyllid sydd ar gael i Gymru, fel HS2, y gronfa ffyniant gyffredin, cyllid o golofn i golofn, tomennydd glo etifeddol, difrod llifogydd a bod Gweinidog Cyllid y presennol a'r dyfodol yn diweddarau'r Pwyllgor ar y cynnydd.

Ymateb: Derbyn

Fel rhan o waith craffu'r Pwyllgor ar Adolygiad Gwariant Llywodraeth y DU, roeddem yn croesawu bod y Pwyllgor wedi ysgrifennu at Brif Ysgrifennydd y Trysorlys ym mis Ionawr yn pwysu am gyllid teg, gan gynnwys y diffyg yn y sector amaethyddol, y Gronfa Ffyniant Gyffredin a chyllid HS2. Yn ei thystiolaeth i'r Pwyllgor ar 20 Ionawr, nododd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd fod y Trysorlys wedi awgrymu nad oedd y Prif Ysgrifennydd yn bwriadu cytuno ar y cais i ailbroffilio trosglwyddo £42m o golofn i golofn ar gyfer Datblygu Gwledig. Roedd y broses amcangyfrifon atodol yn cadarnhau bod y cais hwn wedi cael ei wrthod ar y sail bod y penderfyniad i drosglwyddo o golofn i golofn yn ymwneud â phroses yr UE a ddaeth i ben ym mis Rhagfyr 2019. Byddwn yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y DU ynghylch y penderfyniad hwn, gan bwysleisio effaith anghymesur hyn ar Gymru.

Rydym hefyd wedi gweld Llywodraeth y DU yn torri'r addewid a wnaeth yn yr Adolygiad o Wariant, sef y byddai'r gwledydd datganoledig yn cael symiau canlyniadol Barnett o'r gronfa Codi'r Gwastad. Yn lle hynny, mae Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi y bydd yn defnyddio ei phwerau o dan Ddeddf y Farchnad Fewnol i wario mewn meysydd datganoledig sydd, yn ein barn ni, yn tanseilio datganoli mewn modd ymosodol ac anghyfansoddiadol. Byddwn yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y DU i sicrhau bod Cymru'n cael ei chyfran deg o gyllid a byddwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Cyllid am y cynnydd yn rheolaidd. Byddem yn croesawu cefnogaeth barhaus y pwyllgor i bwysu ar Lywodraeth y DU ar y materion pwysig hyn.

Argymhelliad 7 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell, lle mae materion parhaus yn ymwneud â chyllid gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig, bod angen i Lywodraeth Cymru flaenoriaethu ei chyllid i sicrhau nad oes unrhyw oedi cyn i gyllid gyrraedd lle mae ei angen ar frys.

Ymateb: Derbyn

Bydd ein dull o ddyrannu cyllid yn parhau i fod yn seiliedig ar ddarparu cymorth ariannol cyflym mewn proses gyfrifol sy'n targedu adnoddau ar yr adeg iawn ar sail datblygiad y pandemig. Yn unol â rheoli cyllidebau'n ddarbodus ac yn gyfrifol, bydd angen cydbwysu hyn yn erbyn y sicrwydd ynghylch rhagor o gyllid gan Lywodraeth y

DU a'r angen i gadw hyblygrwydd i ymateb i faterion sy'n codi yn y flwyddyn ariannol nesaf.

Argymhelliad 8 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu gwybodaeth bellach am y mesurau sydd ar waith i sicrhau bod unrhyw gyllid iechyd ychwanegol gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig yn cael ei ddyrannu'n effeithlon, gan wneud y defnydd mwyaf effeithiol o'r adnoddau sydd ar gael.

Ymateb: Derbyn

Mae'r GIG wedi cynnal prosesau llywodraethu cadarn yn ystod y pandemig i sicrhau bod dyraniadau'n cael eu gwario'n briodol a sicrhau gwerth am arian. Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal proses fonitro ariannol fisol gadarn i reoli gofynion cyllido ac i nodi meysydd sy'n amrywio o ran defnyddio adnoddau.

Mae Archwilio Cymru wedi adolygu trefniadau llywodraethu'r GIG yn ystod y pandemig (Gwneud Pethau'n Wahanol, Gwneud Pethau'n lawn), ac wedi canfod bod holl gyrff y GIG wedi gweithredu'n effeithiol gyda synnwyr o frys a phwrpas cyffredin i fabwysiadu ffyrdd hyblyg a darbodus o weithio a chyflawni trawsnewid cyflym, gan hefyd gadw ffocws clir ar feysydd busnes a llywodraethu craidd.

Argymhelliad 9 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu rhagor o wybodaeth am sut bydd y cyllid ychwanegol o £385 miliwn ar gyfer gwasanaethau craidd y GIG yn cael ei ddefnyddio. Dylai hyn gynnwys dadansoddiad i ddangos faint sydd wedi ei neilltuo ar gyfer y dyfarniad cyflog i staff a gwasanaethau eraill, fel yr arian a fwriadwyd i ategu'r gwaith o ddarparu'r gwasanaethau presennol - er enghraifft, i fynd i'r afael â chynnydd mewn amseroedd aros oherwydd y pandemig.

Ymateb: Derbyn

Mae ein cynlluniau gwario craidd ar gyfer y GIG yn dal yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd yn adroddiadau Ymddiriedolaeth Nuffield yn 2014 a'r Sefydliad Iechyd yn 2016 ynghylch lefelau'r buddsoddiad sydd eu hangen i gynnal gwasanaethau diogel craidd.

Yn ein blaenoriaethau ar gyfer ariannu gwasanaethau craidd y GIG yn 2021-22, bydd y £385 miliwn o gyllid yn cael ei ddefnyddio i dalu am ddyfarniadau cyflog i staff y GIG yn ogystal â sicrhau bod gwasanaethau hanfodol nad ydynt yn gysylltiedig â Covid yn cael eu cynnal. Rydym wedi gofyn i'r gyrff adolygu cyflogau roi cyngor ynghylch lefel briodol y dyfarniad, a byddwn yn ystyried eu hargymhellion ar ôl iddynt gael eu cyflwyno ddechrau'r haf. Bydd cyllid yn cael ei ddyrannu i sefydliadau'r GIG i dalu costau'r dyfarniad cyflog. Rydym eisoes wedi cadarnhau gwerth £120 miliwn o gyllid i fyrdau iechyd lleol i dalu am y costau uwch.

Byddwn hefyd yn buddsoddi i drawsnewid sut caiff gwasanaethau iechyd eu darparu ac mewn technolegau newydd. Mae hyn yn cynnwys buddsoddiadau newydd mewn meddygaeth fanwl, gan gynnwys mewn Cynnyrch Meddyginiaethol Therapiwtig Uwch a genomeg, a pharhau i fuddsoddi mewn addysg a hyfforddiant i weithlu'r GIG yn y dyfodol.

Mae profiad pandemig COVID wedi dangos bod angen buddsoddi rhagor mewn diogelu iechyd. Byddwn yn darparu £10m ychwanegol i Iechyd Cyhoeddus Cymru i gefnogi'r gwaith o drawsnewid Gwasanaethau Diogelu Iechyd yng Nghymru.

Byddwn hefyd yn buddsoddi £25m arall i fwrw ymlaen â'r weledigaeth a nodir yn *Cymru Iachach*. Byddwn yn parhau i fuddsoddi mewn rhaglenni ataliol ac yn blaenoriaethu rhaglenni digidol. Bydd y rhain yn cynnwys data cenedlaethol, wardiau digidol, rhagnodi a gofal llygaid a byddwn yn parhau i edrych ar ragor o drawsnewid digidol a chymorth wedi'i dargedu i gynnal gwasanaethau hanfodol.

O ran amseroedd aros, rydym yn gweithio gyda'r GIG i ddatblygu cynllun adfer i ailgyflwyno rhagor o wasanaethau pan fydd hi'n ddiogel gwneud hynny, ond mae hi'n annhebygol y byddwn yn gweld gwasanaethau'n dychwelyd i gapasiti'r GIG cyn Covid am gyfnod gan ein bod yn disgwyl y bydd y gofynion cadw pellter cymdeithasol yn parhau ar waith ar ryw ffurf tra bydd Covid yn dal yn ein cymunedau a'n hysbytai.

Argymhelliad 10 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn egluro sut mae'r dyraniadau cyllideb drafft yn mynd i'r afael â'r materion cyfredol mae'r GIG yn eu hwynebu o ran nifer a gallu staff, yn ogystal â'r rhai mae'n debygol o'u profi o ystyried effaith barhaus y pandemig ar ei weithlu.

Ymateb: Derbynn

Mae'r pandemig wedi atgyfnerthu pwysigrwydd y gweithlu gofal iechyd ac yn y gyllideb ddrafft gwnaethom fuddsoddi £385m ychwanegol yng ngwasanaethau craidd y GIG, gan ddod â chyfanswm cyllid y GIG yn 2021-22 i dros £8.4bn. Er mwyn sicrhau bod gan sefydliadau GIG Cymru yr adnoddau sydd eu hangen arnynt i ymateb i heriau'r pandemig, rydym wedi gwneud dyraniad ychwanegol o **£380m** yn y Gyllideb derfynol ar gyfer 6 mis cyntaf 2021-22 - mae mesurau penodol a ariennir yn cynnwys brechu rhag COVID-19, cyfarpar diogelu personol, glanhau i reoli heintiau, cynlluniau ymateb Lleol GIG Cymru.

Argymhelliad 11 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu ar gyfer mwy o fuddsoddi mewn staff a hyfforddiant i gynorthwyo gweithwyr y GIG.

Ymateb: Derbynn

Rydym yn croesawu'r ffaith bod y Pwyllgor yn cydnabod y mater pwysig hwn. Ar 7 Rhagfyr 2020, cyhoeddodd y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ddatganiad ysgrifenedig yn cadarnhau y bydd rhagor o leoedd hyfforddi ar gyfer gweithwyr iechyd proffesiynol. Bydd £227.9m yn cael ei fuddsoddi mewn addysg a hyfforddiant proffesiynol ym maes iechyd yn 2021-22, sydd 8.3% yn uwch na 2020-21 a bydd yn darparu'r nifer uchaf erioed o gyfleoedd hyfforddi yng Nghymru. Bydd rhagor o fuddsoddi mewn cynlluniau addysg a hyfforddiant yn parhau i fod yn seiliedig ar angen y gweithlu.

Argymhelliad 12 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu gwybodaeth bellach am y rhaglen frechu, gan wahaniaethu rhwng y costau mae Llywodraeth y Deyrnas Unedig yn gyfrifol amdanynt a'r rhai y darperir ar eu cyfer yng nghyllidebau Llywodraeth Cymru.

Ymateb: Derbyn

Fel yr amlinellwyd yn ystod y broses graffu, mae gwahaniaeth clir rhwng costau'r rhaglen frechu sy'n cael eu talu gan Lywodraeth y DU a'r rhai sy'n cael eu talu gan Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth y DU yn caffael cyflenwad brechlyn ar ran 4 gwlad y DU.

Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am yr holl gostau eraill sy'n ymwneud â rhoi'r rhaglen frechu ar waith. Y rhaglen frechu yw prif flaenoriaeth Llywodraeth Cymru a GIG Cymru. Ar hyn o bryd, rydym yn gweithio gyda byrddau iechyd i lunio rhagolygon cadarn ar gyfer y misoedd nesaf. Mae rhai elfennau ansicr yn parhau o ran gweithredu'r rhaglen, yn rhannol am fod y cyflenwad brechlyn yn dal i ddatblygu ond mae rhywfaint o ansicrwydd yn parhau, sy'n golygu bod angen i seilwaith y GIG addasu yn unol â hynny.

Argymhelliad 13 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn egluro sut bydd y dyraniadau ar gyfer iechyd meddwl yn mynd i'r afael â materion yn ymwneud ag argaeledd cymorth.

Ymateb: Derbyn:

Yn ein cyllideb ddrafft, gwnaethom ddyrannu £42m o gyllid ychwanegol sylweddol ar gyfer gwasanaethau iechyd meddwl. Mae hyn yn golygu bod cyfanswm y gwariant ar iechyd meddwl yn £783m yn 2021-22. Mae'r cyfanswm hwn yn cynnwys £726 miliwn a fydd yn cael ei ddarparu i Fyrddau Iechyd Lleol yn 2021-22 fel rhan o'r dyraniad iechyd meddwl sydd wedi'i neilltuo i gefnogi'r cymorth a'r gwasanaethau iechyd meddwl presennol.

Mae angen ystyried y cyllid hwn hefyd yng nghyd-destun y dull gweithredu trawslywodraethol ac amlasiantaethol sydd ei angen i atal y cynnydd disgwylidig mewn anghenion iechyd meddwl. Gan adeiladu ar y camau gweithredu sydd eisoes wedi'u cynnwys yn ein Cynllun Cyflawni Law yn Llaw at Iechyd Meddwl, rydym hefyd yn gweithio ar draws y llywodraeth i gryfhau rhagor ar ein hymateb i effaith economaidd-gymdeithasol y pandemig ar iechyd meddwl, gan ein bod yn cydnabod bod angen gweithredu ar draws y llywodraeth i gefnogi ac i ddiogelu iechyd meddwl, gan gynnwys mewn cyflogaeth, cymorth gyda dyledion, tai ac addysg.

Rydym hefyd wedi sefydlu Bwrdd Cyflawni a Goruchwylio newydd a gyfarfu am y tro cyntaf ar 24 Chwefror 2021 i ategu'r trefniadau partneriaeth presennol a chryfhau'r gwaith o reoli rhaglenni ar draws y Strategaeth Law yn Llaw at Iechyd Meddwl yn ei chyfanrwydd.

Rydym wedi sicrhau bod elfen o hyblygrwydd yn y cyllid hwn i'n galluogi i ymateb i effaith y pandemig wrth i hynny ddod yn gliriach yn ystod 2021.

Argymhelliad 14 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell, wrth fynd i'r afael â'r lefelau uwch o afiechyd meddwl sy'n gysylltiedig â'r pandemig, bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod buddsoddi'n digwydd mewn mesurau ataliol sy'n ystyried penderfynyddion ehangach iechyd meddwl, fel sgiliau a chyflogadwyedd, addysg, tai, mynediad at fannau gwyrdd a gweithgarwch corfforol.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn gweithio ar draws y llywodraeth i gryfhau rhagor ar ein hymateb i effaith economaidd-gymdeithasol y pandemig ar iechyd meddwl. Un o'n prif feysydd blaenoriaeth eleni, er enghraifft, yw cefnogi gwasanaethau argyfwng ymhellach, ac mae hyd at £6m ar gael ar gyfer hynny.

Y bobl fwyaf difreintiedig yng Nghymru fydd yn wynebu'r effeithiau ariannol mwyaf difrifol a achosir gan yr argyfwng. Rydym yn disgwyl i'r galw cynyddol am wasanaethau cynghori barhau ac felly rydym yn darparu cynnydd o £1.1m mewn cyllid ar gyfer gwasanaethau cynghori er mwyn i bobl allu cael gafael ar gyngor diduedd am ddim ar ddyledion, cyflogaeth, cynyddu incwm a materion budd-daliadau lles.

Mae buddsoddi mewn tai cymdeithasol yn gallu chwarae rhan allweddol i gefnogi adferiad gwyrdd ochr yn ochr â sicrhau effaith economaidd a chymdeithasol ehangach. Rydym yn buddsoddi £100m ychwanegol yn ein rhaglenni Tai Cymdeithasol yn y Gyllideb derfynol, gan fynd â chyfanswm ein buddsoddiad yn y Grant Tai Cymdeithasol i bron i £250m yn 2021-22, gan gefnogi swyddi a chyfleoedd hyfforddi ar gyfer busnesau adeiladu bach a chanolig yng Nghymru a chadwyni cyflenwi lleol. Mae'r buddsoddiad hwnnw o £100m wedi golygu ein bod wedi gallu ymestyn ac uwchraddio'r Rhaglen Ôl-osod er mwyn Optimeiddio, gan ddod â'n buddsoddiad yn y rhaglen hon i £50m yn 2021-22. Bydd hyn yn parhau i ddatblygu sgiliau newydd, offer asesu, cadwyni cyflenwi, a fframweithiau caffael sy'n hybu datblygiad busnesau bach a chanolig ac yn creu swyddi.

Argymhelliad 15 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn egluro sut mae'r cyllid ar gyfer llywodraeth leol ac addysg yn cynorthwyo'r ffyrdd presennol o ddysgu ac yn darparu digon o adnoddau i fynd i'r afael ag effaith negyddol y pandemig ar addysg, gan sicrhau nad yw pobl ifanc ar ei hôl hi.

Ymateb: Derbyn

Mae rhoi'r setliad gorau posibl i lywodraeth leol wedi bod yn ganolog i'n gwaith yn paratoi'r gyllideb eto eleni. Yn 2021-22 bydd awdurdodau lleol yn cael £4.65 biliwn mewn cyllid refeniw craidd ac ardrethi annomestig, cynnydd o £172 miliwn. Er ein bod yn cydnabod y pwysau sy'n wynebu llywodraeth leol, gobeithio bydd y cynnydd hwn yn golygu bod awdurdodau yn gallu parhau i gefnogi a darparu gwasanaethau rheng flaen sy'n hanfodol ac yn cael eu gwerthfawrogi, gan gynnwys ysgolion.

Rydym wedi darparu £206.6m ychwanegol ar gyfer y Gronfa Galedi Llywodraeth Leol ar gyfer y chwe mis cyntaf yn y Gyllideb derfynol, sy'n cynnwys rhagor o gymorth i ysgolion.

Rydym hefyd yn parhau i ddarparu cyllid grant ychwanegol sylweddol sydd ar ben y cyllid craidd i ysgolion drwy awdurdodau lleol. Mae ein buddsoddiad cyffredinol mewn grantiau refeniw penodol i awdurdodau lleol ar draws ein cyllideb Addysg dros £400m ar gyfer 2021-22.

Rydym hefyd wedi darparu £23.3m ychwanegol a gyhoeddwyd yn y gyllideb ddrafft i ymestyn prydau ysgol am ddim yn ystod gwyliau ysgol ar gyfer 2021-22 i gyd.

Rydym yn darparu £12m ychwanegol yn 2021-22 i recriwtio staff ysgolion i helpu, i hyfforddi ac i fentora dysgwyr difreintiedig ac agored i niwed o bob oed a sicrhau eu bod yn cael y cymorth a'r gefnogaeth sydd eu hangen arnynt i ddal i fyny a lliniaru effaith pandemig COVID-19.

Byddwn hefyd yn buddsoddi £15m arall yn rhaglen trawsnewid digidol Hwb EdTech yn 2021-22 i gefnogi'r gwaith o ddarparu'r Cwricwlwm i Gymru a darparu dysgu o bell.

Argymhelliad 16 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn egluro a fwriadwyd i'r cyllid ychwanegol yn y setliad llywodraeth leol ategu'r gwaith o ddarparu'r gwasanaethau presennol a pha gyllid ychwanegol a all fod ar gael y tu allan i'r setliad.

Ymateb: Derbynn

Mae'r rhan fwyaf o'r cyllid gan Lywodraeth Cymru i lywodraeth leol – tua £4.5 biliwn – yn cael ei ddyrannu drwy'r Setliad Llywodraeth Leol heb ei neilltuo i gefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau statudol ac anstatudol. Bydd y cynnydd o £172m ar gyfer 2021-22 ar sail debyg am debyg yn helpu awdurdodau lleol i gwrdd â phwysau chwyddiant a'r galw. Ar ben hynny, mae tua £1 biliwn o gyllid grant penodol yn cael ei gynnal yn 2021-22 a bydd yn cael ei ddyrannu i gefnogi gwasanaethau lleol a nodwyd. Bydd y sicrwydd cynnar hwn ar ddyraniadau grant penodol yn golygu bod awdurdodau lleol yn gallu cynllunio eu hystod lawn o wasanaethau ar gyfer y flwyddyn nesaf. Bydd llywodraeth leol hefyd yn elwa o nifer o ddyraniadau refeniw a chyfalaf ychwanegol a nodir yn y gyllideb ddrafft.

Mae cyllid i gefnogi'r costau ychwanegol a cholli incwm o ganlyniad i'r pandemig wedi cael ei ddarparu ar wahân drwy'r Gronfa Galedi Llywodraeth Leol yn 2020-21. Yn y gyllideb derfynol, mae'r Gronfa wedi cael **£206.6m** ychwanegol am 6 mis i ymestyn y gefnogaeth i amrywiaeth o fesurau gan gynnwys Prydau Ysgol am Ddim, digartrefedd, glanhau ysgolion, gorfodaeth, marwolaethau ychwanegol, taliadau hunanynysu, gofal cymdeithasol i oedolion, profion mewn cartrefi gofal, a Thâl Salwch Statudol.

Byddwn yn parhau i weithio'n agos gyda CLILC ac awdurdodau lleol i ddeall pa gefnogaeth barhaus sydd ei hangen yn 2021-22 ar gyfer ymateb Llywodraeth Leol i effeithiau pandemig covid 19.

Argymhelliad 17 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried a fyddai cyllid gwaelodol ar gyfer llywodraeth leol yn y Gyllideb Derfynol yn addas.

Ymateb: Derbyn

Yn 2021-22, mae'r cyllid refeniw craidd ar gyfer llywodraeth leol yn darparu cynnydd o 3.8% ar sail debyg am debyg wrth gymharu â'r flwyddyn bresennol. Mae hyn yn cynrychioli hwb o £172m o un flwyddyn i'r llall ochr yn ochr â'r **£206.6m** ychwanegol ar gyfer estyniad o 6 mis i Gronfa Galedi'r Awdurdodau Lleol.

Ac ystyried y setliad uwch ar gyfer 2020-21, y dyraniadau arfaethedig a gyhoeddwyd ar gyfer 2021-22, penderfynwyd peidio â chynnwys cyllid gwaelodol ar gyfer eleni yn y gyllideb ddrafft. Rydym wedi ystyried yr holl ymatebion i'r ymgynghoriad ar y setliad yn ofalus ac, o ystyried y cynnydd cadarnhaol o 2% o leiaf ar gyfer pob awdurdod, nid ydym yn credu bod terfyn isaf yn briodol. Os yw terfyn isaf yn cael ei ariannu o'r adnoddau sydd ar gael i'r Setliad, mae'n golygu gostyngiadau i awdurdodau eraill.

Er ein bod yn llwyr werthfawrogi'r pwysau a'r heriau y mae llywodraeth leol yn eu hwynebu, mae'r setliad hwn, ynghyd â'r cyllid ychwanegol a ddarperir ar gyfer Cronfa Galedi'r Awdurdodau Lleol yn y Gyllideb derfynol, yn rhoi llwyfan sefydlog i awdurdodau lleol gynllunio eu cyllidebau ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf. Byddwn yn gweithio gydag awdurdodau lleol a CLILC i fonitro'r sefyllfa wrth inni symud ymlaen drwy gydol y flwyddyn.

Argymhelliad 18 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell, fel rhan o ystyriaeth y Gweinidog ynghylch dyraniadau pellach yn y Gyllideb Derfynol, fod Llywodraeth Cymru yn ystyried cyllid pontio ar gyfer gofal cymdeithasol yn 2021-22 fel bod darparwyr yn gallu talu'r costau ychwanegol parhaus a ddaw yn sgil darparu eu gwasanaethau yn ystod y pandemig.

Ymateb: Derbyn

O ganlyniad i'r cymorth ychwanegol rydym wedi'i ddarparu yn 2020-21, nid ydym yn ymwybodol o gau un cartref gofal yng Nghymru o ganlyniad i'r pandemig, ac mae ein cymorth ariannol wedi galluogi staff i ganolbwyntio ar ddiogelwch yn hytrach na phryderon ariannol.

Rydym wedi parhau i fonitro effaith barhaus y pandemig ar ddarparwyr gofal cymdeithasol i oedolion a'r angen am gymorth parhaus. Er ein bod yn cydnabod ein bod yn disgwyl i'r cyfraddau heintio mewn cartrefi gofal fod yn is o lawer, o ganlyniad i gynnydd ein rhaglen frechu, mae'n amlwg y gallai'r sector yn wynebu heriau ariannol.

Yn y gyllideb derfynol, rydym felly wedi darparu £206.6m ychwanegol am estyniad o chwe mis i Gronfa Galedi Awdurdodau Lleol i dalu am ystod o gostau, gan gynnwys cyllid ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion.

Argymhelliad 19 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn monitro effaith y dyfarniad cyflog ar awdurdodau lleol unigol, gan gynnwys yr effaith debygol ar eu sefyllfa ariannol a darparu gwasanaethau.

Ymateb: Derbyn

Er bod awdurdodau lleol wedi cael cynnydd o 3.8% ar gyfartaledd, nid ydym wedi cael unrhyw gyllid ychwanegol drwy fformiwla Barnett i ddarparu ar gyfer dyfarniadau cyflog ar draws y sector cyhoeddus o ganlyniad i benderfyniad Llywodraeth y DU i rewi cyflogau'r sector cyhoeddus. Mae'r penderfyniad hwn yn annheg a dim ond yn lleihau'r cyllid sydd ar gael ar gyfer cyflogau yng Nghymru ac o ganlyniad nid oes gennym unrhyw adnoddau ychwanegol i ariannu codiadau cyflog yn 2021-22. Felly, bydd yn rhaid i unrhyw ddyfarniad cyflog arfaethedig gael ei dalu o adnoddau presennol awdurdodau lleol, a bydd angen i awdurdodau lleol ystyried yr effeithiau ar eu sefyllfa ariannol ac ar ddarparu gwasanaethau. Byddwn yn parhau i weithio gydag awdurdodau lleol ac Archwilio Cymru i fonitro sefydlogrwydd ariannol cyffredinol y sector ac awdurdodau unigol.

Argymhelliad 20 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu gwybodaeth am y gwaith pellach sy'n cael ei wneud ar effaith y pandemig ar addysg pan fydd ar gael.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn ymwybodol iawn o'r heriau sylweddol sy'n dod i'r amlwg i ddysgwyr oherwydd y symud i ddysgu o bell, a'r tarfu ar addysgu a dysgu dros y flwyddyn ddiwethaf.

I fynd i'r afael â hyn, rydym yn gweithio gyda'n partneriaid i gyd-ddatblygu cyfres o ymyriadau a strategaeth hirdymor a fydd yn cefnogi dysgwyr dros y blynyddoedd nesaf i gyflawni eu potensial. Bydd hyn yn cydnabod yn glir bwysigrwydd llesiant a'r cymhelliant i ddysgu, yn ogystal â'r dysgu ei hun. Bydd angen iddo hefyd gydnabod y pwysau ar athrawon ac ar ysgolion, gan y bydd angen lle a gallu i gefnogi dysgwyr i ddatblygu hyder a meithrin gwybodaeth, sgiliau a phrofiadau. Byddwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am y gwaith parhaus sy'n cael ei wneud a'r strategaethau ar gyfer cefnogi dysgwyr pan fyddant ar gael. Rhagwelwn y bydd trafodaethau'n cael eu cynnal tan y Pasg a byddwn yn disgwyl cyhoeddi ein cynigion ar ôl hynny.

Argymhelliad 21 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod cynllun ailadeiladu Llywodraeth Cymru yn fwy uchelgeisiol o ran polisi a dyraniadau a'i fod yn cael sylw mwy sylweddol yn y Gyllideb Derfynol, a'r Cyllidebau Atodol dilynol.

Ymateb: Gwrthod

O ran uchelgais, cafodd ein cynllun 'Ail-greu ar ôl COVID-19: yr Heriau a'r Blaenoriaethau', a gyhoeddwyd gan y Cwnsler Cyffredinol ar 6 Hydref 2020, ei siapio gan dros 2,000 o ymatebion a ddaeth i law yn sgil cais agored am dystiolaeth. Ar ben hynny, trefnodd y Cwnsler Cyffredinol chwe bwrdd crwn gydag arbenigwyr blaenllaw o Gymru a ledled y byd i sicrhau y gellid defnyddio'r sylfaen dystiolaeth ehangaf bosibl wrth ddatblygu'r Cynllun.

Fel yr amlinellwyd gan y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd yn ystod y gwaith craffu, ffocws uniongyrchol y cynllun oedd datblygu'r blaenoriaethau ar gyfer ail-greu yn y tymor byr, gan arwain y £320m o gyllid ail-greu a ddyrannwyd yn 2020-21.

Roedd y Gweinidog hefyd wedi amlinellu bod yr wyth blaenoriaeth hyn yn rhoi'r sylfaen ar gyfer adferiad yn y dyfodol gan adlewyrchu'r meysydd a amlygwyd gan bobl fel blaenoriaethau o dan amrywiaeth o sefyllfaoedd. Cafodd hyn ei ddangos yn ein Cyllideb ddrafft ar gyfer 2021-22 gyda dyraniadau yn erbyn yr wyth blaenoriaeth hefyd yn sail i'n hegwyddorion o ddiogelu iechyd y cyhoedd a'r economi, adeiladu dyfodol mwy gwyrdd, a chreu newid i sicrhau Cymru sy'n decach ac yn fwy cyfartal.

Yn y gyllideb derfynol rydym hefyd wedi darparu ysgogiad cyfalaf o £224.5m sy'n adlewyrchu rôl buddsoddi mewn seilwaith o ran ysgogi galw economaidd yn y tymor byr i'r tymor canolig, ar yr un pryd â gwella ochr gyflenwi'r economi yn y tymor hirach, a gwella canlyniadau cymdeithasol ac amgylcheddol.

Felly, mae'r Gyllideb hon yn taro'r cydbwysedd rhwng bod yn uchelgeisiol a chyflawni ein gwerthoedd, ac mae hefyd yn rhoi sylfaen gref i'r weinyddiaeth nesaf adeiladu ar ein cynnydd yn y misoedd a'r blynyddoedd i ddod.

Argymhelliad 22 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried a yw'r rhaglenni adfywio presennol yn dal i gynrychioli'r gwerth gorau, ac yn ystyried yr angen i ganolbwyntio mwy ar gynorthwyo twf a buddsoddiad mewn sgiliau a chyflogadwyedd, yn enwedig o ran annog economi werdd gynaliadwy.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn buddsoddi'n sylweddol mewn rhaglenni adfywio ledled Cymru. Mae'r Gyllideb ddrafft yn cynnwys cyllideb gyfalaf o dros £40m ar gyfer adfywio. Mae hyn yn cefnogi ein hymrwymiad i sicrhau bod creu lleoedd, adferiad gwyrdd a gwaith teg yn rhan annatod o'n holl benderfyniadau a gweithgareddau, ar sail buddsoddi mewn pobl a thrawsnewid digidol.

Mae'r Genhadaeth i Gryfhau ac Ailadeiladu'r Economi, a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan Weinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru, yn ail-ategu'r egwyddor "canol y dref yn gyntaf". Mae ein rhaglen Trawsnewid Trefi yn canolbwyntio ar sicrhau adferiad canol ein trefi drwy gynnig dewis ehangach o weithgareddau a defnydd gan gynnwys gofod busnes hyblyg, hamdden a gwasanaethau lleol sy'n gysylltiedig â sgiliau a chreu swyddi. Fel rhan o'r adferiad hwn, rydym yn dyrannu £16.5m i'w fuddsoddi mewn prentisiaethau, cyflogadwyedd a sgiliau a chynyddu'r addysg a hyfforddiant ar gyfer swyddi mewn galwedigaethau a sectorau sy'n tyfu drwy uwchsgilio ac ailsgilio.

Rydym hefyd yn glir ynghylch y rôl mae angen i'r sector cyhoeddus ei chwarae, a dyna pam mae'r Gyllideb ddrafft yn cynnwys dyraniad o £1.4m o gyfalaf yn 2021-22 i dreialu dull gweithredu sy'n golygu ei bod yn rhaid i awdurdodau'r sector cyhoeddus ystyried yr angen i roi iechyd a bywiogrwydd canol trefi wrth galon eu strategaethau lleoli a'u penderfyniadau buddsoddi.

Ar ben hynny, mae'r Gyllideb derfynol yn cynnwys pecyn ysgogiad cyfalaf o £224.5m, sy'n canolbwyntio ar ysgogi twf a swyddi yn y diwydiant adeiladu a'r gadwyn gyflenwi, i gefnogi'r uchelgais hwnnw. Mae'r pecyn hwn yn cynnwys dyraniad ychwanegol o £3.5m i'r Rhaglen Cyfleusterau Cymunedol a £1m arall o gyfalaf trafodiadau ariannol i'r Gronfa Benthyciadau Asedau Cymunedol. Bydd hyn yn cefnogi mudiadau'r trydydd sector i brynu a gwella asedau, tir ac adeiladau cymunedol, gan gynnwys rhai yng nghanol trefi.

Argymhelliad 23 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gweithio i symleiddio'r broses ar gyfer cyrchu pecynnau cymorth busnes ac yn cynnig help a chyfeirio gwell ar gyfer busnesau llai, gan gynnwys ymagwedd "dim dewis anghywir" ar gyfer ymgeiswyr. Dylai Llywodraeth Cymru hefyd ystyried adolygu'r dulliau cyfathrebu ar gyfer y cynlluniau hyn.

Ymateb: Derbyn

Busnes Cymru yw gwasanaeth cymorth busnes dwyieithog Llywodraeth Cymru a chafodd ei lansio ym mis Ionawr 2013 a'i adnewyddu ym mis Ionawr 2016. Mae'r gwasanaeth yn bwynt cyswllt i gael gwybodaeth, cyngor a chymorth i fusnesau gan y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol. Mae'r un cyswllt yn ei gwneud hi'n haws i ficrofusnesau a busnesau bach a chanolig Cymru, gan gynnwys entrepreneuriaid cymdeithasol ac entrepreneuriaid uchelgeisiol o bob oed, gael gafael ar yr wybodaeth, y cyngor a'r cymorth sydd eu hangen arnynt i gychwyn eu busnesau a'u datblygu.

Mae gwefan Busnes Cymru yn rhoi mynediad at amrywiaeth eang o wybodaeth, cyngor ac arweiniad mewn un lle. Yn ogystal â chymorth dros y ffôn ac e-bost, mae Busnes Cymru yn darparu swyddogaeth 'sgwrsio byw' ddwyieithog ar gyfer defnyddwyr y wefan ac mae'n gweithredu fel porth ar gyfer amrywiaeth o wasanaethau cymorth busnes gwahanol Llywodraeth Cymru, gan gynnwys WEFO, Cyswllt Ffermio, y Porth Sgiliau a Hyrwyddwr Cyflenwyr Trafnidiaeth Cymru.

Rydym wedi gweithio i symleiddio'r system a gwella'r mynediad yn barhaus er mwyn cael gafael ar becynnau cymorth busnes. Yn y rownd bresennol o gyfyngiadau Covid, mae cyllid sy'n cael ei ddyrannu o dan y Gronfa Cadernid Economaidd yn cael ei dalu'n uniongyrchol i fusnesau ar ôl cwblhau cais/cofrestru ar-lein syml. Mae dros 90% o gyllid y Gronfa Cadernid Economaidd wedi cyrraedd busnesau bach a chanolig yn gyflym. Gall unrhyw unigolyn sydd â hygyrchedd digidol cyfyngedig gysylltu â'r Llinell Gymorth i gael rhagor o ddewisiadau a chael cymorth.

Drwy gydol y pandemig, bu dros 8 miliwn o ymweliadau â gwefan Busnes Cymru ac mae wedi delio â bron i 50,000 o ymholiadau. Mae'r cyfryngau ar gyfer cael gafael ar gymorth yn cael eu hadolygu a'u mireinio'n rheolaidd gan ddefnyddio adborth gan gwsmeriaid, partneriaid a rhanddeiliaid. Defnyddir amrywiaeth o weithgareddau i hyrwyddo mynediad at y gwasanaeth, gan gynnwys datganiadau i'r wasg, astudiaethau achos cleientiaid, radio, sylw yn y wasg ddigidol ac ysgrifenedig, hysbysfyrddau a threnau/bysiau. Rydym hefyd yn defnyddio ein rhwydweithiau rhanddeiliaid i godi ymwybyddiaeth, fel gweithio'n agos gydag awdurdodau lleol ar y grantiau sy'n gysylltiedig ag ardrethi annomestig, cyrff cynrychioladol gan gynnwys y

Ffederasiwn Busnesau Bach drwy eu haelodau, a chontractwyr Busnes Cymru sy'n darparu'r gwasanaeth cymorth craidd a'r Hybiau Menter.

Mae Bwrdd Strategol Busnes Cymru yn cynnwys cynrychiolwyr o Sefydliad y Cyfarwyddwyr, Ffederasiwn y Busnesau Bach, y sector busnesau bach a mentrau cymdeithasol sy'n hyrwyddo gwasanaeth Busnes Cymru ac yn hyrwyddo'r hyn mae'n ei gynnig.

Argymhelliad 24 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn nodi sut mae'r pandemig wedi newid, neu ailgadarnhau, ei blaenoriaethau o ran cysylltedd digidol. Dylid tynnu sylw at newidiadau yn y cyswllt hwn yn y Gyllideb Derfynol.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae'r pandemig wedi tanlinellu pwysigrwydd cysylltedd digidol. Ar hyn o bryd rydym yn datblygu Strategaeth Ddigidol newydd ar gyfer Cymru, sy'n nodi ein huchelgais i harneisio'r digidol, data, technoleg a deallusrwydd artiffisial er lles pobl Cymru. Er nad yw cysylltedd digidol yn fater datganoledig, mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi darparu cysylltedd digidol hanfodol i gartrefi ac i fusnesau ledled Cymru.

Drwy'r gyllideb hon rydym yn darparu £10m i awdurdodau lleol a mentrau cymdeithasol i gefnogi prosiectau band eang mewn ardaloedd nad ydynt yn cael gwasanaeth band eang cyflym iawn ar hyn o bryd, yn ogystal â'r £56m ar gyfer cam nesaf cyflwyno band eang. Rydym hefyd yn darparu £4.9m yn 2021-22 i'r Ganolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol, a fydd yn hybu arloesi a dylunio sy'n canolbwyntio ar y defnyddiwr mewn gwasanaethau cyhoeddus digidol yng Nghymru, gan gefnogi rhaglenni hyfforddiant arbenigol a sgwadiau digidol.

Rydym yn cynnal trafodaethau gyda Llywodraeth y DU i egluro gwariant yng Nghymru yn y dyfodol yn sgil ei rhaglen £5bn i gyflawni cysylltedd gigabit i bob eiddo yn y DU. Byddwn yn parhau i fonitro'r achos dros ragor o fuddsoddiad wrth inni symud ymlaen drwy'r flwyddyn ariannol.

Argymhelliad 25 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn nodi sut mae gwariant yn y Gyllideb Ddrafft ar ganol trefi yn manteisio ar y cyfleoedd sy'n deillio o'r pandemig (ee cynyddu gweithio gartref).

Ymateb: Derbyn

Mae ein holl agenda Trawsnewid Trefi yn cefnogi canol ein trefi i ailddychmygu ac ailddyfeisio eu hunain a manteisio ar unrhyw gyfleoedd i'w helpu i ffynnu a dod yn fwy cynaliadwy. O ganlyniad i'r pandemig, rydym yn cydnabod bod angen inni sicrhau ein bod yn gallu cynyddu nifer yr ymwelwyr a hygyrchedd, a gwneud cyfraniad hollbwysig i ganol ein trefi drwy leoli cyrff cyhoeddus, sefydliadau partner a gwasanaethau a chyfleusterau cysylltiedig ynddynt er mwyn cefnogi adfywio a gweithgarwch economaidd, cynyddu nifer yr ymwelwyr, ehangu'r amrywiaeth o wasanaethau sydd ar gael, a sicrhau manteision llesiant, cymdeithasol ac amgylcheddol.

Mae nifer o'r prosiectau rydym eisoes yn eu cefnogi fel rhan o'n buddsoddiad Trawsnewid Trefi £110 miliwn wedi cael eu targedu at ddarparu manau cydweithio ac rydym yn cysylltu'r gwaith hwn yn agos iawn â'n polisi gweithio o bell.

Mae Grŵp Gweithredu Gweinidogol Canol Trefi'r Dirprwy Weinidog Tai a Llywodraeth Leol yn sicrhau bod unrhyw syniadau a chyfleoedd newydd sy'n deillio o'r pandemig yn cael eu cyflwyno gan amrywiaeth o arbenigwyr ac arweinwyr polisi.

Argymhelliad 26 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn dangos sut mae wedi newid ei hagwedd at wariant argyfwng hinsawdd yng ngoleuni'r pandemig a sut mae'n bwriadu cynnal yr hyblygrwydd i addasu i newidiadau mewn ymddygiad wrth gyflawni ei hamcan o adeiladu 'dyfodol mwy gwyrdd'.

Ymateb: Derbyn

Rydym wedi bod yn glir nad yw ail-greu'r economi a'n gweithredu ar newid yn yr hinsawdd yn annibynnol ar ei gilydd. Mae angen inni sicrhau'r adferiad gwyrdd a fydd yn cynnal Cymru i'r dyfodol. Mae dyraniadau ychwanegol penodol yn y gyllideb ddrafft – £80m o gyfalaf a £17m o gyllid refeniw – i gefnogi mesurau newid yn yr hinsawdd yn uniongyrchol. Mae hyn ar ben y cyllid sydd eisoes wedi cael ei gario ymlaen o flynyddoedd blaenorol gan gynnwys y pecyn cyfalaf 'gwyrdd' gwerth £140m a gyhoeddwyd yng Nghyllideb y llynedd a'n buddsoddiadau helaeth mewn trafndiaeth gyhoeddus i enwi dim ond rhai. Rydym wedi mynd gam ymhellach fyth yn ein Cyllideb derfynol – er enghraifft drwy gynyddu'r buddsoddiad cyfalaf yn ein Rhaglen Ôl-osod er mwyn Optimeiddio yn 2021-22 i £50m

Mae Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol wedi nodi yn ei dadansoddiad dangosol o gyllideb ddrafft 2020-21 bod llinellau gwariant allweddol sy'n ymwneud â datgarboneiddio wedi codi tua 28% o un flwyddyn i'r llall, gan awgrymu cynnydd da o ran mynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd.

Fodd bynnag, rydym yn cydnabod bod angen parhau i fod yn hyblyg er mwyn gallu ymateb yn gyflym i newidiadau mewn ymddygiad a thystiolaeth sy'n dod i'r amlwg. Yn ddiweddar, rydym wedi cael rhagor o gyngor gan Bwyllgor y DU ar Newid yn yr Hinsawdd, sy'n glir ynghylch y dystiolaeth bresennol bod llwybr credadwy, ymarferol a fforddiadwy at sero net ar gyfer Cymru erbyn 2050. Rydym yn adolygu'r cyngor hwn ar hyn o bryd, a sut gall ein cynlluniau cyllidebol yn y dyfodol helpu i gyflawni ar y llwybr hwnnw.

Argymhelliad 27 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn blaenoriaethu datblygu asesiad cynhwysfawr o effaith ei phenderfyniadau gwario ar garbon ac yn ystyried sut gall oresgyn y cyfyngiadau a nodwyd.

Ymateb: Derbyn

Rydym wedi cymryd camau sylweddol i wella ein dealltwriaeth o effaith ein penderfyniadau gwario ar garbon yn y rownd hon o'r Gyllideb. Mae'r asesiad dangosol a gyhoeddwyd ochr yn ochr â'r Gyllideb ddrafft, a'r dadansoddiad ehangach a gyhoeddwyd fel rhan o ddogfennau'r Gyllideb derfynol, yn rhoi'r sail inni

adeiladu ein dealltwriaeth o allyriadau sy'n gysylltiedig â nwyddau a gwasanaethau sy'n cael eu prynu drwy gyllidebau Llywodraeth Cymru. Mae Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol wedi cydnabod y camau hyn. Roedd yn croesawu'r ffaith bod Llywodraeth Cymru wedi dechrau rhaglen waith i ddeall yn well lefel yr allyriadau carbon sy'n deillio o'r penderfyniadau cyllidebol.

Rydym yn cydnabod bod cyfyngiadau i'r dadansoddiad hwn, ac mae mwy i'w wneud i asesu ac i fesur yr allyriadau carbon neu'r arbedion sy'n gysylltiedig â'r canlyniadau ymddygiadol sy'n deillio o wariant Llywodraeth Cymru yn ogystal â'r gwariant ei hun. Bydd angen i'r adrannau gynnal asesiadau o'r fath wrth ddatblygu cynigion gwario, ac yna eu hystyried fel rhan o benderfyniadau cyllidebol.

Fodd bynnag, fel y nododd Llywodraeth Cymru yng nghyllideb y llynedd, nid yw asesu effaith carbon ehangach cyllido polisïau Llywodraeth Cymru drwy'r gyllideb bob amser yn dasg syml. Er enghraifft, rydym yn parhau i fuddsoddi mewn datblygu'r seilwaith gwefru cerbydau trydan yng Nghymru. Bydd cysylltiad agos rhwng effaith y buddsoddiad yma a'r nifer sy'n defnyddio cerbydau trydan yn fwy cyffredinol, sydd maes o law yn ddibynnol ar ddewisiadau rheoleiddio Llywodraeth y DU o ran cyfyngu ar gerbydau petrol a disel traddodiadol.

Argymhelliad 28 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gwella'r broses o gyfathrebu cynlluniau cymorth ariannol ac yn adolygu'r prosesau ymgeisio er mwyn hwyluso mynediad at gymorth, yn enwedig i ymgeiswyr agored i niwed, gan ystyried gweithredu dull "dim drws anghywir" ar gyfer ymgeiswyr.

Ymateb: Derbyn

Mae Gweinidogion Cymru wedi cytuno ar gyfres o gamau gweithredu ymarferol mewn ymateb i'r pwysau ariannol difrifol y mae llawer o deuluoedd yn eu hwynebu nawr o ganlyniad i'r pandemig. Mae'r camau gweithredu hyn wedi cael eu nodi yn ein [Cynllun Gweithredu Cynyddu Incwm](#). O dan y cynllun, rydym yn cefnogi amrywiaeth o weithgareddau i helpu teuluoedd yng Nghymru i hawlio'r holl gymorth mae ganddynt hawl iddo, gan gynnwys datblygu dull gweithredu 'dim drws anghywir' drwy system gymorth fwy integredig sy'n hyrwyddo atgyfeiriadau cynnes rhwng asiantaethau. Rydym hefyd yn datblygu canllawiau i fabwysiadu 'un pwynt mynediad' at gymorth, gan gysylltu ar draws asiantaethau allweddol, gwasanaethau a rhaglenni cyflogadwyedd.

Rydym hefyd yn gweithio gyda Chyngor ar Bopeth drwy'r Gronfa Gyngori Sengl (SAF) i annog pobl i gael gafaél ar ac ymgysylltu'n effeithiol â Phartneriaid Cyngor er mwyn canfod, cefnogi a datrys eu problemau a gwella eu gwytnwch ariannol. Mae ein Cronfa Cymorth Dewisol yn darparu taliadau brys i unrhyw un 16 oed a hŷn sy'n wynebu caledi ariannol difrifol. Mae'r cynllun yn cael ei gefnogi gan rwydwaith o fwy na 570 o fudiadau rheng flaen sy'n ymwneud yn weithredol â chodi ymwybyddiaeth ac sy'n allweddol i sicrhau bod y gefnogaeth hon yn cyrraedd y rheini y bwriedir iddi eu helpu. Rydym yn darparu £10.5m ychwanegol ar gyfer chwe mis cyntaf 2021-22 i barhau i lacio rheolau'r Gronfa er mwyn ymateb i effeithiau COVID-19 ar aelwydydd sy'n dioddef caledi ariannol difrifol, ochr yn ochr â mesurau sy'n ceisio cynyddu incwm aelwydydd a gwella cydnerthedd ariannol.

Rydym wedi ymrwymo i godi ymwybyddiaeth o'r Gronfa, gan gynyddu'r nifer sy'n manteisio arni drwy bartneriaid fel awdurdodau lleol, banciau bwyd a'r cyfryngau cymdeithasol i sicrhau bod popeth yn cael ei wneud i ganfod a chyrraedd grwpiau targed.

Argymhelliad 29 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried sut gall wella'r berthynas rhwng y dadansoddiad dosbarthiadol o wariant cyhoeddus yng Nghymru a'r agenda atal.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Pwrpas y dadansoddiad hwn yw ymchwilio i bwy sy'n cael budd o wariant cyhoeddus ar iechyd, addysg a gofal cymdeithasol ar gyfer yr henoed. Yn benodol, mae'r gwaith hwn yn edrych ar effaith gwariant cyhoeddus ar aelwydydd ar draws y dosbarthiad incwm. Yn ogystal â darparu rhai canlyniadau eang i Gymru, mae'r gwaith hwn wedi galluogi Llywodraeth Cymru i archwilio cryfderau a gwendidau dadansoddiad o'r fath.

Gallai'r math hwn o ddadansoddiad chwarae rhan yng nghyllidebau Llywodraeth Cymru yn y dyfodol. Y nod yw ei gynnwys yn y gyfres o wybodaeth sy'n cyd-fynd â chyllidebau yn y dyfodol. Bydd ei allu i gyfrannu at benderfyniadau cyllidebol yn dibynnu ar argaeledd data mewn meysydd penodol.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i ddatblygu'r gwaith modelu gyda'r bwriad o wella ac ymestyn y dadansoddiad lle bo hynny'n bosibl. Bydd y gwaith hwn yn cynnwys ystyried sut gellir ymestyn y dadansoddiad i edrych ar wahanol grwpiau o bobl a rhoi sylw i fwy o feysydd gwariant cyhoeddus.

Byddwn yn ystyried sut gallwn wella'r berthynas rhwng y dadansoddiad dosbarthiadol o wariant cyhoeddus yng Nghymru a'r agenda atal, ond mae natur y gwariant ar yr agenda atal yn debygol o olygu bod sefydlu perthynas glir a mesuradwy rhwng gwariant a buddiolwyr yn y dyfodol yn gymhleth ac yn heriol.

Argymhelliad 30 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Aseidiadau Effaith Integredig Strategol yn y dyfodol yn cael eu cryfhau i egluro sut mae achosion tlodi ac effeithiau amrywiol ar wahanol grwpiau ac anghenion yn dylanwadu ar ddyraniadau gwariant Llywodraeth Cymru.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn dal wedi ymrwymo i adolygu sut rydym yn defnyddio dull integredig i asesu effeithiau'r gyllideb ddrafft drwy'r Aseidiadau Effaith Integredig Strategol fel sy'n cael ei ddangos gan y camau rydym wedi'u cymryd yng Nghyllideb Ddrafft 2021-22 i wella'r ffordd rydym yn cyflwyno effaith ein penderfyniadau gwario yn y gyllideb, gan gynnwys y crynodeb o'r dystiolaeth am effeithiau anghymesur ar wahanol nodweddion gwarchoddedig, gan gynnwys rhywedd, hil ac anfantais economaidd-gymdeithasol, gyda throednodiadau cysylltiedig at ffynonellau tystiolaeth berthnasol.

Fel y nodir yn ein Cynllun Gwella'r Gyllideb, rydym wedi ymrwymo i wella ein prosesau o ran sut rydym yn blaenoriaethu ein cynigion gwario. Fel rhan o hyn, byddwn yn ystyried mewn cyllidebau yn y dyfodol sut gallwn gymryd rhagor o gamau i amlygu'n fwy penodol sut mae dyraniadau gwario penodol yn ymateb i dlodi a'r gwahanol effeithiau ar wahanol grwpiau.

Argymhelliad 31 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn nodi sut bydd yn cymryd agwedd fwy sensitif i rywedd tuag at ei chyllidebau yn y dyfodol ac yn dangos sut mae penderfyniadau gwariant a pholisi yn cael eu llywio gan yr effaith ar rywedd a grwpiau eraill, yn enwedig o gofio'r dystiolaeth y bydd effaith economaidd y pandemig yn effeithio'n anghymesur ar rai grwpiau.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn croesawu'r ffaith bod y Pwyllgor yn cydnabod canlyniadau cadarnhaol cynllun peilot cyllidebu ar sail rhyw y Cyfrif Dysgu Personol a'i ddylanwad ar ddyraniad eleni.

Fel yr amlinellwyd yn ein Cynllun Gwella'r Gyllideb, rydym wedi ymrwymo i adeiladu ar ein dull peilot drwy fabwysiadu dull gweithredu sy'n 'canolbwyntio ar y rhywiau' mewn meysydd polisi eraill yng nghyllidebau'r dyfodol. Wrth wneud hynny, byddwn yn ystyried meysydd polisi lle ceir tystiolaeth o effaith anghymesur ar grwpiau penodol, a sut gall unrhyw ganfyddiadau gyfrannu at benderfyniadau polisi a gwariant Llywodraeth Cymru yn y meysydd hynny.

Mae hi hefyd yn bwysig cydnabod bod ein dull gweithredu wedi cael ei ddatblygu drwy ymgysylltu â Llywodraeth Gwlad yr Iâ, sy'n cael ei chydabod fel arweinydd rhyngwladol ar gyllidebu ar sail rhyw. Ar y dechrau aeth hithau hefyd ati i dreialu dull gweithredu mewn meysydd polisi penodol, gan fod hon yn ffordd hollbwysig o ddangos gwerth cyllidebu ar sail rhyw. Fodd bynnag, mae wedi cydnabod nad oedd hon yn broses gyflym. Roedd hi wedi cymryd saith mlynedd rhwng y cynlluniau peilot cychwynnol a gweithredu'n gynhwysfawr ac roedd hyn wedi cael ei gefnogi drwy basio 'cyfraith cyllideb organig' newydd.

Argymhelliad 32 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Gweinidog Cyllid yn darparu diweddariad byr ar effaith rhagolygon diwygiedig y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol a fydd yn cael eu cyhoeddi gyda Chyllideb y Deyrnas Unedig yn ystod y ddadl ar y Gyllideb Derfynol ar 9 Mawrth.

Ymateb: Derbyn

Bydd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf yn ystod y Ddadl ar y Gyllideb derfynol ar 9 Mawrth am ragolygon diwygiedig y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol i'w cyhoeddi ochr yn ochr â Chyllideb Llywodraeth y DU ar 3 Mawrth.

Argymhelliad 33 - Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu mwy o fanylion am y trafodaethau a gynhaliwyd gyda Phrif Ysgrifennydd y Trysorlys ar gyllid sy'n ymwneud â throsglwyddo o golofn i golofn, ac yn cynnal asesiad effaith ar yr effeithiau y bydd gostyngiad yn y

cyllid cyffredinol sydd ar gael i amaethyddiaeth yn ei chael ar ffermio a'r economi wledig yn ehangach.

Ymateb: Derbyn

Mae'r Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd wedi ysgrifennu at Brif Ysgrifennydd y Trysorlys droeon i amlinellu ein pryder dwys ynghylch y cyllid fferm newydd a gyhoeddwyd yn yr Adolygiad o Wariant, sy'n golygu bod ffermwyr a chymunedau gwledig yng Nghymru £137m yn brin.

Ar 27 Tachwedd, ysgrifennodd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd at Brif Ysgrifennydd y Trysorlys i adolygu'r penderfyniad ar gyfer trosglwyddo o golofn i golofn, ac i ofyn am adolygu lefel y cyllid fferm ar gyfer 2020-21 i gynnwys y £42m hwn. Cododd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd y mater eto mewn cyfarfod gyda Phrif Ysgrifennydd y Trysorlys ym mis Rhagfyr. Mae proses yr Amcangyfrifon Atodol wedi cadarnhau bod y cais i drosglwyddo o golofn i golofn wedi cael ei wrthod. Nid yw hyn yn cydnabod bod y penderfyniad i drosglwyddo 15% o golofn i golofn ar gyfer datblygu gwledig yn benderfyniad gweithdrefnol i ddiwallu rhwymedigaethau'r UE i roi gwybod iddo am gyfran ein cyllideb PAC newydd ddomestig 2020-21 y byddem yn ei chario ymlaen i 2021-22 i fuddsoddi mewn datblygu gwledig ehangach.

Ar 21 Rhagfyr cyhoeddodd Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig y byddai'n blaenoriaethu cyllid i ffermwyr. Roedd hyn yn adlewyrchu'r straen ychwanegol a roddwyd ar y diwydiant yn sgil ymadael â'r UE a Covid-19. Bydd cyfanswm y terfyn uchaf ar gyfer taliadau uniongyrchol yn £238m i ddarparu'r un lefel o daliadau uniongyrchol i ffermwyr yn 2021, ag a ddarparwyd yn 2020. Petai Llywodraeth y DU wedi darparu cyllid llawn yn lle cyllid yr UE, byddai Cymru mewn sefyllfa well i fuddsoddi yn ein rhaglen datblygu gwledig ddomestig. Byddwn nawr yn blaenoriaethu defnyddio'r cyllid datblygu gwledig cyfyngedig ar gyfer 2021-22 i ddatblygu rhaglen a fydd yn targedu buddsoddiad yn y dyfodol ar Adfer ar ôl Covid ac ymadael â'r UE er mwyn cefnogi ein hamgylchedd a'n cymunedau gwledig.

Ochr yn ochr â hyn, rydym wedi dyrannu £2.6m i ddechrau'r rhaglen cymorth fferm newydd a ariennir ar ôl ymadael â'r UE ac argymhellion adolygiad BEW, ochr yn ochr â chyflawni'r ymrwymadau sy'n weddill o dan y cynlluniau presennol sy'n cael eu hariannu gan yr UE hyd at 2023.

Argymhelliad 34 - Mae'r Pwyllgor yn nodi'r ymdrechion a wnaed gan Lywodraeth Cymru i ymgysylltu â Llywodraeth y Deyrnas Unedig ar Gronfa Ffyniant Gyffredin y Deyrnas Unedig, ac mae'n argymhell bod diweddariad yn cael ei ddarparu ar sut bydd cyllid yn cael ei ddyrannu yn y dyfodol a pha rôl fydd gan Lywodraeth Cymru yn y broses.

Ymateb: Derbyn

Nid yw Llywodraeth y DU wedi ymgysylltu'n ystyrlon â Llywodraeth Cymru ar y Gronfa Ffyniant Gyffredin hyd yma. Mae cynigion cychwynnol ar gyfer prospectws ar gyfer y cynllun pilot yn y Flwyddyn Newydd bellach wedi cael eu gwthio'n ôl i fis Mawrth, ac nid yw Llywodraeth y DU wedi rhoi unrhyw syniad o beth fydd y dulliau o ddyrannu cyllid na rôl Llywodraeth Cymru.

Mae'r fframwaith ar lefel y DU ar gyfer dyfodol y gronfa hefyd wedi cael ei ohirio tan yr haf, o'r ymrwymiad gwreiddiol i gyhoeddi yn y gwanwyn. Nododd Ysgrifennydd Gwladol Cymru ar 25 Tachwedd y byddai cyfarfod yn dilyn rhwng y Cwnsler Cyffredinol a'r Gweinidog Pontio Ewropeaidd ac Ysgrifenyddion Cymunedau a Phensiynau'r DU i drafod blaenoriaethau buddsoddi a strwythurau cyflawni ar gyfer y Gronfa Ffyniant Gyffredin. Ni chafwyd gwahoddiad o'r fath hyd yma.

Rydym hefyd wedi gweld Llywodraeth y DU yn cyhoeddi y bydd yn defnyddio ei phwerau o dan Ddeddf y Farchnad Fewnol i wario mewn meysydd datganoledig drwy ei Chronfa Codi'r Gwastad yn lle bod Cymru'n cael ei chyfran deg o gyllid drwy fformiwla Barnett fel y nodwyd yn yr Adolygiad o Wariant. Yn ymarferol, bydd hyn yn golygu bod Llywodraeth y DU yn penderfynu ar faterion datganoledig yng Nghymru heb fod yn atebol i'r Senedd ar ran pobl Cymru sydd, yn ein barn ni, yn tansilio datganoli mewn modd ymosodol ac anghyfansoddiadol.